

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa

KHALL 02.03.2026 § 37

Valtuuston kokouksessa 25.8.2025 valtuutettu Lempi Lintukorpi jätti valtuustoaloitteen:

” Nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa

Ehdotus:

Minä valtuutettu Lempi Lintukorpi esitän, että Tammelan nuorisovaltuustolle myönnetään suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa.

Perustelut:

Nuorten osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen on olennainen osa toimivaa ja tasa-arvoista kunnallista päätöksentekoa. Nuorisolaki (1285/2016) velvoittaa kuntia edistämään nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa paikalliseen päätöksentekoon. Nuorisovaltuusto on tärkeä nuorten vaikuttamiskanava, jonka asemaa voidaan vahvistaa myöntämällä tälle suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa. Aloitetta valmisteltaessa on konsultoitu myös Tammelan nuorisovaltuustoa, minkä seurauksena myös nuorisovaltuuston puheenjohtajisto on päättänyt asettua aloitteen taakse.

Aloiteoikeus antaisi nuorisovaltuustolle mahdollisuuden tuoda esiin nuorten näkemyksiä ja aloitteita suoraan kunnan käsiteltäväksi. Tämä ei ainoastaan lisäisi nuorten kokemusta osallisuudesta, vaan tukisi myös kunnan pyrkimyksiä kehittää osallistavampaa hallintoa ja edistää nuorten demokraattista osallisuutta. Nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus vahvistaisi Tammelan asemaa lapsiystävällisenä kuntana sekä mahdollistaisi kunnalle Suomen Nuorisovaltuustojen liiton myöntämän nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin hakemisen.

Suora aloiteoikeus parantaisi nuorten kykyä vaikuttaa heitä ja koko kuntaa koskeviin asioihin, ja lisäisi samalla päätöksenteon avoimuutta sekä vuoropuhelua sukupolvien välillä. Ylen keväällä 2025 teettämän kyselytutkimuksen mukaan peräti 63 %:lla Suomen nuorisovaltuustoista on suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa. Nyt olisi meidän vuoromme Tammelassa osoittaa kunnan sitoutumista nuorten osallistumiseen ja antaa vahvan signaalin siitä, että nuorten näkemykset ovat osa lapsiystävällisen kunnan kehittämistä ja tulevaisuutta.”

Kunnanhallitus päätti 15.9.2025 § 174 lähettää valtuustoaloitteen liikunta- ja nuorisopäällikölle ja hallintopäällikölle valmisteltavaksi.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Nuorisovaltuustolla on erityinen tehtävä edustaa nuoria kunnan päätöksenteossa. Kuntalain (410/2015) 26 §:n mukaan

nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Voimassa olevan Tammelan kunnan hallintosäännön 13 §:n mukaan "Nuorisovaltuuston edustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksissa." Lisäksi Tammelassa nuorisovaltuuston edustajille on myönnetty läsnäolo- ja puheoikeus lautakuntien kokouksiin. Nuorisovaltuuston edustaja ei voi olla läsnä kokouksissa salassa pidettävien asioiden käsittelyn aikana.

Valtuutettujen aloiteoikeus määritellään hallintosäännön 124 §:ssä: "Valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kunnanhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi päättää, että aloitteessa tarkoitetun asian valmistelusta käydään lähetekeskustelu."

Erotuksena valtuutetuille säädetystä aloiteoikeudesta kuntalain 23 §:ssä on säädetty erikseen yleisestä, kunnan jäsenille kuuluvasta oikeudesta tehdä aloitteita. Kuntalaisaloite tarkoittaa kunnan asukkaan oikeutta tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Kunnan on ilmoitettava aloitteen tekijälle aloitteen perusteella tehdyt toimenpiteet. Tällä hetkellä nuorisovaltuusto voi muiden kuntalaisten tapaan tehdä kuntalaisaloitteita.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto (Nuva) ry suosittelee suoran aloiteoikeuden käyttöönottoa kaikissa kunnissa. Esimerkiksi kuntalaisaloite on vaikuttamisen keinona tarkoitettu sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät ole muilla tavoilla mukana kunnan päätöksenteossa. Suora aloiteoikeus kannustaa nuorisovaltuustoja myös omaan aktiivisuuteen ja antaa sen viestin, että nuorisovaltuuston ääni halutaan kuulla.

Nuorisovaltuustolle annettava suora aloiteoikeus tarkoittaisi oikeutta tehdä kunnan toimintaa tai hallintoa koskeva aloite, jonka käsittelee kunnanhallitus. Lisäksi nuorisovaltuuston edustajalla olisi valtuuston kokouksessa mahdollisuus valtuustoaloitteen tekijän tavoin esitellä tekemäänsä aloitetta. Kunnanhallituksen käsittelyn jälkeen valtuusto saisi tiedokseen kunnanhallituksen päätöksen nuorisovaltuuston tekemään aloitteeseen ja sillä olisi mahdollisuus käydä siitä keskustelu.

Nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus edellyttää hallintosäännön muuttamista seuraavasti:

§ 13, lisätään teksti:

Nuorisovaltuustolla on oikeus tehdä suoraan aloitteita valtuustolle.

§ 124, lisätään teksti:

Nuorisovaltuuston tekemät aloitteet käsitellään samassa päätöksentekojärjestyksessä kuin valtuutettujen tekemät aloitteet.

Muutokset hallintosääntöön voidaan tehdä, kun hallintosääntöä päivitetään seuraavan kerran.

Nuorisovaltuustolta edellytetään valtuustoaloitteen käsittelyä ja hyväksymistä ensin nuorisovaltuuston omassa kokouksessa ennen valtuustoon tuomista. Tämän jälkeen valtuustoon nimetty nuorisovaltuuston edustaja esittää valtuuston kokouksessa nuorisovaltuuston valtuustoaloitteen, ja aloite voidaan käsitellä samassa järjestyksessä kuin valtuutettujen jättämät valtuustoaloitteet.

Valmistelija: Hallintopäällikkö Jaana Jokikoivu-Hiukkamäki, p. 040 809 5455
Liikunta- ja nuorisopäällikkö Petri Takala, p. 050 353 7708

Esittelijä: Talous- ja hallintojohtaja, vs. kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto

- 1) hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen,
- 2) toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi ja
- 3) toteaa, että nuorisovaltuuston suoraa aloiteoikeutta koskevat muutokset voimassa olevan hallintosäännön 3. luvun (Vaikuttamistoimielimet) §:iin 13 (Nuorisovaltuusto) ja 124 (Valtuutettujen aloitteet) huomioidaan hallintosäännön seuraavan päivityksen yhteydessä.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

KVALT 23.03.2026
2/00.01.03/2025

Päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto

1. hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen,
2. toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi ja
3. toteaa, että nuorisovaltuuston suoraa aloiteoikeutta koskevat muutokset voimassa olevan hallintosäännön 3. luvun (Vaikuttamistoimielimet) §:iin 13 (Nuorisovaltuusto) ja 124 (Valtuutettujen aloitteet) huomioidaan hallintosäännön seuraavan päivityksen yhteydessä.

Päätös: